

مربوط سیلابی لچک ء موافقت پروجیکٹ (IFRAP)

صحبت پور شہر ء واسطہ سیلابی بچاؤ بند (پیکج-۷)

انتظامی سرجم

1. پروجیکٹ ء پسمنظر

بلوچستان، پاکستان ء رقبہ ء گیشترین صوبہ انت، بلے آب ء کمی ء موسمیاتی بدلیانی اثرات ء روچ ء ملک ء گیشتر متاثرہ علاقہانی دمان انت۔ کمزور آبیاری ء بنیادی ڈھانچہ، خشک آب و ہوا ء دور دور پھیلگین دیہی آبادیانی سبب ء صوبہ خشکسالی ء سیلاب، دونیں ء خطرہ ء دچار انت۔ 2022 ء تباہ کن مون سون سیلاباں بندان، آبیاری ء نظامان ء سیلابی بچاؤ ء ڈھانچگان گیش نقصان دات؛ مردمانی روزگار متاثر بوت، کشت ء کپار تباہ بوتگ ء دیہی آبادیان سنگین خطرہ ء دچار بوتگ۔

اے صورتحال ء جواب ء حکومت پاکستان، عالمی بینک ء مالی کمک ء، مربوط سیلابی لچک ء موافقت پروجیکٹ (IFRAP) شروع کت۔ اے پروجیکٹ بلوچستان ء 2022 ء سیلاب پد بازسازی، لچک ء گیشتر کنگ ء روزگار ء ذرائع ء تنوع دگ ء گونڈتر پروگرام ء بہر انت۔ IFRAP ء مقصد صوبہ ء آب ء سیلابی انتظام ء نظامان ء بحالی ء مضبوطی، زرعی پیداوار ء گیشتر کنگ، ء بنیادی ڈھانچہ ء منصوبہ بندی ء اجرا ء موسمیاتی لچک شامل کنگ انت۔

پہل سر ء IFRAP ء PC-I ء 55 ذیلی پروجیکٹ شامل انتت۔ ابتدائی سروے ء وھد ء بیست (20) ذیلی پروجیکٹ عالمی بینک ء منصوبہ جاتی جانچ دستاویز (PAD) ء انتخابی معیاراں پورا نہ بوتنت، لہذا آں خارج کرگ بوتنت؛ ء باقی سی و پنج (35) ذیلی پروجیکٹ تفصیلی ڈیزائن ء واسطہ منتخب بوتنت۔

اے سی و پنج (35) منتخب ذیلی پروجیکٹ بلوچستان ء 19 ضلعانی اندر واقع انت: آواران، لسبیلہ، حب، نصیرآباد، جعفرآباد، صحبت پور، جھل مگسی، برنائی، موسیٰ خیل، سی، کچھی، قلعه سیف اللہ، پشین، زیارت، قلات، مستونگ، خاران، نوشکی ء واشک۔ این مجموعہ ء 11 بند/آب ذخیرہ ء ڈھانچہ، 11 دائمی/سیلابی آبیاری اسکیم ء 13 سیلابی بچاؤ ء ڈھانچہ شامل انت، کہ سیزدہ پیکج ء تقسیم کرگ بوتگ۔ ضلع صحبت پور ء صحبت پور ٹاؤن فلڈ پروٹیکشن بند، IFRAP ء پیکج-۷ ء یک ذیلی پروجیکٹ انت، کہ مقامی آبادیان ء زرعی زمیناں تکراری سیلابانی نقصان ء بچاؤگ ء واسطہ اجرا کنان انت۔

صحبت پور ٹاؤن فلڈ پروٹیکشن بند، ملک شاہ، سردار علی شاہ، بستی سردار گولا خان، زین اللہ جاتور ء ڈیرہ حاجی دارا خان ء نزیک، $43.70^{\circ}13'28''N$ ء $54.15^{\circ}09'68''E$ ء مختصات ء واقع انت۔ مجوزہ سیلابی بچاؤ بند یکساں کمپیکٹ کرگ بوتگین مٹی ء بھراؤ ء مشتمل بند بیت، کہ تقریباً 5,250 میٹر دراز انت۔ اے بند کچھی میدان ء رود ء آ ء معاون ندیانی سیلابی آب ء 833 ایکڑ علاقہ ء بچاؤ ء واسطہ ڈیزائن کرگ بوتگ۔ ذیلی پروجیکٹ ء موجودہ آسیب دیدہ ڈھانچہ ء بحالی ء مضبوطی، بہتر ڈیزائن معیار ء مواد ء وسیلہ ء کرگ بیت، تا کہ آئندہ شدید ہائیڈرولوجیکل واقعات ء مقابلہ بکند۔

پروجیکٹ ء بنیادی مقصدان

- زرعی زمیناں ء انسانی آبادیان آئندہ سیلابی خطرانی چہ محفوظ کنگ۔
 - مضبوط سیلابی بچاؤ ء بنیادی ڈھانچہ ء وسیلہ ء موسمیاتی لچک ء گیشتر کنگ۔
 - زمین ء پائیدار کارمرزی ء زرعی پیداوار ء فروغ دگ۔
 - ضلع صحبت پور ء سیلاب متاثرہ آبادیانی سماجی ء اقتصادی بحالی ء کمک دگ۔
- تمام مجوزہ تعمیراتی سرگرمیاں پہلے ء متاثر بوتگین علاقہانی اندر محدود بنت ء پروجیکٹ ہیچ محفوظ علاقہ، دلدلی جاگہ یا ماحولیات ء حساس زون ء تداخل نہ کنت۔

2. ماحولیاتی ء سماجی انتظامی منصوبہ (ESMP) ء مقصدان

ماحولیاتی ء سماجی انتظامی منصوبہ (ESMP)، عالمی بینک ء ماحولیاتی ء سماجی فریم ورک (ESF)، ماحولیاتی ء سماجی عزم ء منصوبہ (ESCP)، ء متعلقہ قومی ء صوبائی ماحولیاتی قانونانی مطابق تیار کرگ بوتگ۔ ESMP منصوبہ بندی، تعمیر ء عملی مرحلہ ء ممکنہ ماحولیاتی ء سماجی خطرانی شناخت، تدارک ء نگرانی ء واسطہ یک عملی فریم ورک دنت۔ آ ء بنیادی مقصدان این انت:

1. ماحولیاتی ء سماجی اثرانی مؤثر انتظام ء تدارک یقینی کنگ۔
 2. عالمی بینک ء ماحولیاتی ء سماجی معیاران (ESS 1 تا 10) ء تعمیل ء فروغ دگ۔
 3. کارکنان ء نزیکین آبادیانی پیشہ ورانہ صحت، حفاظت ء بہبود بہتر کنگ۔
 4. مؤثر مشاورت ء شکایت ازالہ ء نظام ء وسیلہ ء متعلقہ فریقانی شرکت ء شفافیت برقرار کنگ۔
 5. سیلابی بچاؤ ء بنیادی ڈھانچہ ء درازمدتی پائیداری، موسمیاتی لچک ء مقامی آبادی ء حفاظت یقینی کنگ۔
- ESMP ٹینڈر ء معاہداتی دستاویزانی بہر بیت، تا کہ تعمیراتی ٹھیکیدار (CC) ء تعمیراتی نگرانی ء مشیر (CSC) وتی ذمہ داریانی اندر ماحولیاتی ء سماجی تعمیل ء تقاضا مکمل طور ء شامل بکننت۔

3. قانونی ء پالیسی فریم ورک

ESMP درج ذیل قانون، پالیسی، معیار ۽ رہنما اصولانی مطابق تیار کرگ بوتگ:

- عالمی بینک ۽ ماحولیاتی ۽ سماجی معیاران (ESS 1 تا 10)، کہ خطرہ ۽ انتظام، مزدوری ۽ کار ۽ حالت، آلودگی ۽ روک تھام، کمیونٹی ۽ صحت ۽ حفاظت، حیاتیاتی تنوع ۽ اسٹیک ہولڈرانی شمولیت شامل کنت۔
- IFC ۽ عالمی بینک گروپ ۽ پیشہ ورانہ صحت ۽ حفاظت ۽ رہنما ہدایات۔
- پاکستان ماحولیاتی تحفظ ایکٹ 1997 ۽ بلوچستان ماحولیاتی تحفظ ایکٹ 2012۔
- قومی ماحولیاتی پالیسی 2005، قومی تحفظاتی حکمت عملی، پاکستان موسمیاتی تبدیلی ایکٹ 2017 ۽ قومی آفات انتظام ایکٹ 2010۔
- حیاتیاتی تنوع، موسمیاتی تبدیلی، مزدوری ۽ معیار ۽ ثقافتی ورثہ ۽ متعلق آ بین الاقوامی معاہدات کہ پاکستان آبانی فریق انت۔

4. ماحولیاتی ۽ سماجی بنیادی صورتحال

صحبت پور ٹاؤن ۽ جاگہ کچھی رود ۽ طاس ۽ واقع انت، کہ نیم خشک آب و ہوا، کم نباتاتی پوشش ۽ پہاڑی ندی نالگانی وقت بہ وقت تیز سیلاب آ ۽ نمایاں خصوصیت انت۔ ارضی ساخت بیشتر دریائی رسوبات ۽ بجرى آمیز سلٹ ۽ ذخیرہائی مشتمل انت۔ زیر زمین آب محدود انت ۽ آ ۽ معیار متغیر انت۔ علاقہ ۽ مردمان ۽ روزگار بیشتر گزر بسر ۽ زراعت ۽ مالدارى ۽ وابستہ انت۔ پروجیکٹ ۽ زیر اثر علاقہ یا آ ۽ نزدیک ہیچ محفوظ ماحولیاتی مسکن، جنگل یا اہم ثقافتی ورثہ ۽ جاگہ نئیں۔

سماجی ۽ اقتصادی لحاظ ۽ مقامی آبادیان کچک، دیہی ۽ اقتصادی طور ۽ کمزور انت۔ پروجیکٹ ۽ اجرا ۽ کوتاہ مدت روزگار ۽ موقع پیدا بنت، سیلابی بچاؤ بہتر بیت ۽ مقامی مردمانی روزگار ۽ تحفظ گیشتر بیت۔

5. اثرات ۽ جائزہ ۽ تدارکی اقدامات

تعمیراتی ۽ عملی مرحلہ ۽ ممکنہ ماحولیاتی ۽ سماجی اثرات ۽ شناخت کرگ بوتگ، کہ این شامل انت:

- تعمیراتی مشینری ۽ عارضی گرد ۽ خاک، شور ۽ فضائی اخراج۔
- تعمیراتی فضلہ ۽ کھدائی ۽ نکلگیں اضافی مواد ۽ محفوظ تلفی۔
- کارکنان ۽ مقامی آبادی ۽ صحت ۽ حفاظت ۽ متعلق خطرات۔
- تعمیراتی مواد ۽ حمل و نقل ۽ وھد ۽ عارضی ٹریفک خلل۔
- پروجیکٹ ۽ واسطہ مستقل نقل مکانی یا زمین ۽ حصول ۽ ضرورت نئیں۔
- اہم تدارکی اقدامات این انت:
- ٹھیکیدار ۽ ماحولیاتی ۽ سماجی انتظامی منصوبہ (CESMP) ۽ اجرا، کہ فضلہ، ٹریفک، صحت ۽ حفاظت ۽ ہنگامی صورتحال ۽ متعلق مقام مخصوص انتظامی منصوبہ شامل کنت۔
- ذاتی حفاظتی سامان (PPEs)، ابتدائی طبی کمک ۽ حفاظتی تربیت ۽ فراہمی۔
- تعمیراتی فضلہ مجاز ادارگانی وسیلہ ۽ مقررہ جاگہاں محفوظ طریقہ ۽ تلف کنگ۔
- تعمیراتی کار ختم بوگ پد متاثرہ سطحانی بحالی۔
- ماحولیاتی ۽ سماجی امور ۽ مسلسل نگرانی ۽ رپورٹنگ۔
- متعلقہ فریقانی گون فعال رابطہ ۽ کارکنان ۽ مقامی آبادی ۽ واسطہ مؤثر شکایت ازالہ ۽ نظام (GRM) قائم کنگ۔

5.1. مجموعی اثرات

عالمی بینک ۽ ESS1 ۽ تقاضا مطابق ممکنہ مجموعی ماحولیاتی ۽ سماجی اثرات ۽ جائزہ گرگ بوتگ۔ جائزہ ۽ تصدیق بوت کہ ذیلی پروجیکٹ ۽ زیر اثر علاقہ ۽ ہج اہم ہم وقت جاری یا مجوزہ پروجیکٹ موجود نئیں کہ مجوزہ مداخلتان ۽ گون ملگ ۽ نمایاں مجموعی اثر پیدا بکنت۔ چونکہ ذیلی پروجیکٹ بیشتر موجودہ سیلابی بچاؤ بند ۽ بحالی ۽ مشتمل انت، ہمیشکا متوقع اثرات مقامی، عارضی ۽ تجویز کرگ بوتگیں تدارکی اقدامات ۽ وسیلہ ۽ قابل انتظام انت۔ مجموعی طور ۽ ہج منفی مجموعی اثر ۽ توقع نئیں؛ برعکس، ذیلی پروجیکٹ سیلابی لچک ۽ گیشتر کنت، زرعی زمینان ۽ مقامی آبادیان ۽ محفوظ کنت ۽ آئندہ سیلابی نقصاناتی خطرہ کم کنت۔

6. ادارہ جاتی انتظامات

ماحولیاتی ۽ سماجی انتظام ۽ ذمہ داری محکمہ آبیاری، حکومت بلوچستان ۽ زیر انتظام پروجیکٹ عملدرآمد یونٹ (PIU) ۽ وسیلہ ۽ مربوط کرگ بیت، ۽ عالمی بینک نگرانی کنت۔ تعمیراتی ٹھیکیدار جاگہ ۽ ESMP ۽ اجرا ۽ ذمہ دار بیت، کہ تعمیراتی نگرانی ۽ مشیر (CSC) آ ۽ نگرانی کنت، ۽ PIU وقت بہ وقت آڈٹ کنت۔

ESMP ۽ مؤثر اجرا ۽ واسطہ پروجیکٹ ۽ اسٹاف ۽ صلاحیت سازی، تربیت ۽ آگاہی پروگرام اجرا کرگ بنت۔ تعمیل ۽ رپورٹنگ ۽ نگرانی ۽ واسطہ ماحولیاتی ۽ سماجی ماہرانی مخصوص ٹیم مقرر کرگ بوتگ۔

7. شکایت ازالہ ۽ نظام (GRM)

پروجیکٹ ۽ پوری مدت ۽ کارکنان ۽ مقامی آبادی ۽ تحفظات ۽ شکایات ۽ ازالہ ۽ واسطہ یک شفاف ۽ آسان رسائی والا شکایت ازالہ ۽ نظام فعال بیت۔

GRM ۽ عوامی شکایات سیل، پروجیکٹ ۽ جاگہ ۽ PIU سطح ۽ شکایت ازالہ کمیٹی (GRC)، ۽ شکایت ۽ وصولی ۽ تصدیق، جانچ ۽ حل ۽ واسطہ واضح مدت ۽ طریقہ کار شامل بنت.

8. ماحولیاتی ۽ سماجی انتظامی بجٹ

ESMP ۽ ماحولیاتی ۽ سماجی انتظام ۽ واسطہ مخصوص بجٹ شامل انت، کم تدارکی اقدامات، نگرانی، صلاحیت سازی، آگاہی پروگرام ۽ ہنگامی اقدامات ۽ خرچاں شامل کنت. پائیدار ۽ ضابطہ مطابق اجرا یقینی کنگ ۽ واسطہ ESMP ۽ لاگت پروجیکٹ ۽ مجموعی بجٹ ۽ شامل کرگ بیت.

9. نتیجہ

صحبت پور ٹاؤن فلڈ پروٹیکشن بند، ضلع صحبت پور ۽ سیلابی لچک ۽ گیشتر کنگ ۽ کمزور مقامی آبادیانی بچاؤ ۽ واسطہ یک اہم مداخلت انت. این ESMP ۽ اجرا ۽ ماحولیاتی، سماجی ۽ پیشہ ورانہ خطرات کمترین حد ۽ رسگ بنت، ۽ تعمیراتی ۽ عملی سرگرمیان محفوظ، پائیدار ۽ سماجی طور ۽ جامع انداز ۽ اجرا بنت.

ماحولیاتی حفاظتی اقدامات، متعلقہ فریقانی شمولیت ۽ موسمیاتی لچک دار ڈیزائن ۽ یکجا کنگ ۽ اے پروجیکٹ آفات ۽ خطرہ کم کنگ، روزگار ۽ بحالی، ۽ بلوچستان ۽ مربوط سیلابی لچک ۽ موافقت پروجیکٹ (IFRAP) ۽ گونڈتر لچک سازی ۽ مقصدانی حصول ۽ نمایاں کمک دنت.